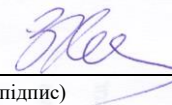

Розробник: Холодна З. Б., старший викладач

(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри _____

комп'ютерних систем, мереж і кібербезпеки

(назва кафедри)

Протокол № 1 від « 30 » 08 2023 р.

Завідувач кафедри д.т.н., професор

(науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

В. С. Харченко

(ініціали та прізвище)

1 Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни (денна форма навчання)
Кількість кредитів – 4,5	<p style="text-align: center;">Галузь знань 12 «Інформаційні технології» (шифр та найменування)</p> <p style="text-align: center;">Спеціальність 125 «Кібербезпека та захист інформації» (код та найменування)</p> <p style="text-align: center;">Освітня програма «Безпека інформаційних і комунікаційних систем» (найменування)</p> <p style="text-align: center;">Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)</p>	Обов'язкова
Модулів – 2		Навчальний рік
Змістових модулів – 4		2023/2024
<u>Індивідуальне завдання:</u> розрахункова робота: мінімізація булевої функції		Семестр
Загальна кількість годин – 64 ¹⁾ /135		1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4,5		Лекції¹⁾
		32 годин
		Практичні¹⁾
		32 годин
		Лабораторні¹⁾
		0 годин
		Самостійна робота
71 години		
Вид контролю		
Іспит		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: для денної форми навчання – 64/71.

¹⁾Аудиторне навантаження може бути зменшене або збільшене на одну годину в залежності від розкладу занять.

2 Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення: надання бакалаврам теоретичного фундаменту для коректної постановки, формального подання та обґрунтування методу рішення теоретичних та практичних задач в області алгоритмізації, проектування та побудови інформаційних систем.

Завдання: формування у студентів базових понять і навичок для побудови та визначення властивостей основних об'єктів дискретної математики: логічних висловлювань, множин, комбінаторних об'єктів, алгебр,— для вирішення відповідних задач при розробці та аналізі інформаційних систем для використання у професійній діяльності.

Компетентності, які набуваються:

КЗ 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

КЗ 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професії

КЗ 4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми за професійним спрямуванням.

КЗ 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації.

КФ 2. Здатність до використання інформаційно-комунікаційних технологій, сучасних методів і моделей інформаційної безпеки та/або кібербезпеки.

КФ 6. Здатність відновлювати штатне функціонування інформаційних, інформаційно-телекомунікаційних (автоматизованих) систем після реалізації загроз, здійснення кібератак, збоїв та відмов різних класів та походження.

КФ 7. Здатність впроваджувати та забезпечувати функціонування комплексних систем захисту інформації (комплекси нормативно-правових, організаційних та технічних засобів і методів, процедур, практичних прийомів та ін.).

КФ 10. Здатність застосовувати методи та засоби криптографічного та технічного захисту інформації на об'єктах інформаційної діяльності.

КФ 12. Здатність аналізувати, виявляти та оцінювати можливі загрози, уразливості та дестабілізуючі чинники інформаційному простору та інформаційним ресурсам згідно з встановленою політикою інформаційної та/або кібербезпеки.

Очікувані результати навчання:

ПРН 1. Застосовувати знання державної та іноземних мов з метою забезпечення ефективності професійної комунікації.

ПРН 3. Використовувати результати самостійного пошуку, аналізу та синтезу інформації з різних джерел для ефективного рішення спеціалізованих задач професійної діяльності.

ПРН 4. Аналізувати, аргументувати, приймати рішення при розв'язанні складних спеціалізованих задач та практичних проблем у професійній діяльності, які характеризуються комплексністю та неповною визначеністю умов, відповідати за прийняті рішення.

ПРН 5. Адаптуватися в умовах частотої зміни технологій професійної діяльності, прогнозувати кінцевий результат.

ПРН 11. Виконувати аналіз зв'язків між інформаційними процесами на віддалених обчислювальних системах

Пререквізити — дисципліна є обов'язковим компонентом освітньої програми і базується на деяких поняттях шкільної математики.

Кореквізити — «Теорія інформації і кодування», «Теоретичні основи криптології», «Захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах», «Архітектура комп'ютерів», «Інформаційно-комунікаційні системи», «Організація баз даних», «Операційні системи», «Моделі та структури даних», «Надійність та функціональна безпека інформаційно-управляючих систем», «Системи технічного захисту інформації», «Комп'ютерна електроніка і схемотехніка», «Технології програмування», «Технології проектування комп'ютерних систем», «Комп'ютерна електроніка і схемотехніка».

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1

Змістовий модуль 1. Основні логічні операції, формалізація висловлювань за допомогою логічних операцій, поняття тавтології, протиріччя, логічного наслідка. Формалізація записів за допомогою кванторів.

Тема 1. Вступ

Предмет вивчення і задачі дисципліни «Дискретна математика». Ознайомлення з термінологією. Прості і складні висловлювання.

Тема 2. Основні логічні операції

Основні логічні операції: диз'юнкція, кон'юнкція, імплікація, еквівалентність, заперечення, їх властивості. Рівносильність висловів. Закон контрапозиції.

Тема 3. Тавтології і суперечності

Тавтології і суперечності. Поняття логічного слідства. Основні закони математичної логіки.

ТЕМА 4. Предикати

Поняття предикативної змінної і предиката. Квантори. Формалізація записів за допомогою кванторів. Операції, що зменшують місцевість предикатів. Доказ правильності методу математичної індукції.

Модульний контроль.

Змістовий модуль 2. Введення в теорію множин; булеан множини; алгебра множин. Прямий добуток множин; відповідність і визначення типу відповідності.

Тема 5. Теорія множин

1. Множини і елементи. Множини і підмножини. Потужність множини. Способи завдання множин. Операції на множинах.

2. Системи множин (розбиття і покриття). Булеан множини (потужність булеана множини).

3. Алгебра множин. Принцип подвійності. Дії над множинами. Використання принципу подвійності.

ТЕМА 6. Поняття відповідності (продовження теорії множин)

1. Поняття вектора. Прямий добуток множин. Поняття алфавіту. Находження прямого добутку множин.

2. Поняття відповідності. Відповідність (типи відповідностей). Визначення типу відповідності.

Модульний контроль.

Змістовий модуль 3. Основні логічні функції; ДНФ, КНФ; методи мінімізації БФ і не усюди визначених БФ.

ТЕМА 7. Булеві функції

1. Логічні змінні і логічні функції. Способи завдання логічних функцій. Істотні і фіктивні змінні. Основні логічні функції. Суперпозиція формули логічних функцій.

2. Формула Шеннона. Еквівалентні перетворення і спрощення логічних формул. Подвійність. ДНФ.

3. Інтервали і покриття.

4. Скорочена диз'юнктивна нормальна форма логічних функцій. Метод Квайна Квайна (Мак-Клаські). Метод Блейка-Порецького.

5. Знаходження тупикових нормальних диз'юнктивних форм логічних функцій методом інтервалів (методом Петріка).

6. Знаходження мінімальних нормальних диз'юнктивних форм логічних функцій за допомогою карт Карно.

7. Не усюди визначені булеві функції і засоби їх мінімізації

Змістовий модуль 4. Алгебра Жегалкіна; поліном Жегалкіна. Повота і замкнутість систем логічних функцій. Основи загальної алгебри.

ТЕМА 8. Алгебра Жегалкіна

1. Алгебра Жегалкіна. Теорема про поліном Жегалкіна. Способи знаходження полінома Жегалкіна.

2. Повнота і замкнутість систем логічних функцій. Поняття базису. Теорема Поста.

ТЕМА 9. Основи загальної алгебри

1. Поняття напівгрупи, групи. Кільця і поля. Класифікація алгебраїчних систем.

2. Елементи модулярної арифметики

Модульний контроль.

Модуль 2

Індивідуальне завдання — розрахункова робота: «Мінімізації БФ і не усюди визначеної БФ».

4 Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
л		п	лаб	с.р.	
1	2	3	4	5	6
Модуль 1					
Змістовий модуль 1. Основні логічні операції, формалізація висловлювань за допомогою логічних операцій, поняття тавтології, протиріччя, логічного наслідка. Формалізація записів за допомогою кванторів					
1. Вступ до навчальної дисципліни «Дискретна математика».	0,5	0,5			
2. Основні логічні операції і їх властивості.	3,5	1,5	2		
3. Тавтології і суперечності. Основні закони математичної логіки.	11	3	2		5
4. Логіка предикатів.	10	3	2		5
Модульний контроль 1	1		1		
Разом за змістовним модулем 1	25	8	7		10
Змістовий модуль 2. Введення в теорію множин; булеан множини; алгебра множин. Прямий добуток множин; відповідність і визначення типу відповідності					
5. Теорія множин. Операції на множинах.	8	2	2		4
6. Системи множин. Булеан множини.	4	1	1		2
7. Алгебра множин.	10	2	2		6
8. Поняття відношення.	5	2	1		2
Модульний контроль 2	1		1		
Разом за змістовним модулем 2	28	7	7		14
Змістовий модуль 3. Основні логічні функції; ДНФ, КНФ; методи мінімізації БФ і не усюди визначених БФ					
9. Логічні змінні і логічні функції.	6	2	2		2
10. Формула Шеннона. Подвійність. ДНФ.	8	2	2		4
11. Інтервали і покриття.	6	1	1		4
12. Скорочена диз'юнктивна нормальна форма логічних функцій. Методи визначення Скор.ДНФ	10	2	2		6
13. Знаходження ТДНФ. Метод Петріка.	8	2	2		4
14. Знаходження МДНФ, та МКНФ логічних функцій за допомогою карт Карно.	7	2	1		4

Модульний контроль 3	1		1		
Разом за змістовним модулем 3	46	11	11		24
Змістовий модуль 4. Алгебра Жегалкіна; поліном Жегалкіна. Повота і замкнутість систем логічних функцій. Основи загальної алгебри					
15. Алгебра Жегалкіна.	7	2	2		3
16. Повота і замкнутість систем функцій.	6	2	2		2
17. Основи загальної алгебри. Елементи модулярної арифметики.	6	2	2		2
Модульний контроль 4	1		1		
Разом за змістовним модулем 4	20	6	7		7
Модуль 2					
Індивідуальне завдання	16				16
Усього годин за семестр	135	32	32		71

5. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Немає	

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	Немає	

7. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основні логічні операції: диз'юнкція, кон'юнкція, імплікація, еквівалентність, заперечення, їх властивості. Формалізація висловів. Равносильність висловів. Закон контрапозиції.	2
2	Визначення тавтологій та суперечностей. Знаходження логічного слідства. Використання законів математичної логіки.	2
3	Формалізація записів за допомогою кванторів. Зменшення місцевості предикатів	1
4	Множини і елементи. Множини і підмножини. Потужність множини. Способи завдання множин. Операції на множинах..	2
5	Системи множин (розбиття і покриття). Булеан множини (потужність булеана множини).	1
6	Алгебра множин. Принцип подвійності.	2
7	Находження прямого добутку множин.	1
8	Визначення типу відповідності.	2
9	Еквівалентні перетворення і спрощення логічних формул. ДНФ. Находження подвійної до даної функцій.	2
10	Находження інтервалів покриття.	1
11	Находження скороченої диз'юнктивної нормальної форми логічних функцій методами Квайна Квайна (Мак-Клаські) та Блейка-Порецького.	3
12	Знаходження тупикових нормальних диз'юнктивних форм	2

	логічних функцій методом інтервалів (методом Петріка).	
13	Знаходження мінімальних нормальних диз'юнктивних форм логічних функцій за допомогою карт Карно.	2
14	Знаходження МДНФ не усюди визначеної булевої функції.	2
15	Знаходження полінома Жегалкина різними засобами.	2
16	Знаходження функціонально-повних логічних систем функцій.	2
17	Заповнення класифікаційної таблиці алгебраїчними системами.	2
18	Рішення завдань з модулярної арифметики	1
	Разом	32

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Відпрацювання матеріалів лекційних занять за темою 1-3	5
2	Відпрацювання матеріалів лекційних занять за темою 4	5
3	Відпрацювання матеріалів лекційних занять за темою 5	12
4	Відпрацювання матеріалів лекційних занять за темою 6	5
5	Відпрацювання матеріалів лекційних занять за темою 7	20
6	Відпрацювання матеріалів лекційних занять за темою 8	4
7	Відпрацювання матеріалів лекційних занять за темою 9	4
8.	Виконання розрахункової роботи	16
	Разом	71

9 Індивідуальні завдання

Розрахункова робота на тему «Мінімізація булевої функції за допомогою декількох методів» (6 год.).

10 Методи навчання

Проведення аудиторних лекцій, практичних занять, консультацій, а також самостійна робота студентів за матеріалами, опублікованими кафедрою..

11 Методи контролю

Проведення поточного контролю, письмового модульного контролю, підсумковий контроль у вигляді іспиту.

12. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують студенти

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовий модуль 1			
Робота на практиці	3...5	2	6...10
Модульний контроль	5...10	1	5...10
Змістовий модуль 2			
Робота на практиці	3...5	2	6...10
Модульний контроль	5...10	1	5...10
Змістовий модуль 3			
Робота на практиці	3...5	2	6...10
Модульний контроль	5...10	1	5...10
Змістовий модуль 4			
Робота на практиці	6...10	2	12...20
Модульний контроль	7...10	1	7...10
Виконання і захист	8...10	1	8...10

розрахункової роботи		
Усього за семестр		60...100

Контроль знань при проведенні практичних занять оцінюється за такими шкалами:
— повна відповідь на питання — +1 бал; — відсутність на занятті — -1 бал.

Поточний модульний контроль передбачає виконання 4-х контрольних завдань (максимум 20 балів за кожне) і індивідуальне завдання у вигляді РР (максимальна кількість балів — 20).

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки:

- знати базові поняття математичної логіки і логіки предикатів;
- знати базові поняття алгебри множин і алгебри логіки;
- знати методи мінімізації булевих функцій;
- знати способи знаходження полінома Жегалкіна;
- знати визначення алгебраїчних систем.

Необхідний обсяг вмінь для одержання позитивної оцінки:

- уміти формалізувати складні висловлювання за допомогою законів математичної логіки і логіки предикатів;
- уміти використовувати перетворення над множинами за допомогою операцій алгебри множин;
- уміти мінімізувати БФ різноманітними методами
- уміти знаходити поліном Жегалкіна, розпізнавати функціонально повні системи логічних функцій.

Семестровий контроль у вигляді іспиту проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту. Під час складання семестрового іспиту студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для іспиту складається з двох теоретичних запитань та одного практичного, максимальна кількість за кожне теоретичне питання складає 30 балів і за практичне — 40 балів.

Критерії оцінювання роботи студента протягом семестру

Задовільно (60-74). Показати мінімум знань та умінь. Виконати усі чотири модульних контролів та індивідуальне завдання не менше ніж на 60 балів в сумі.

Добре (75-89). Твердо знати мінімум, Виконати усі чотири модульних контролів та індивідуальне завдання не менше ніж на 75 балів в сумі.

Відмінно (90-100). Здати всі контрольні точки та індивідуальне завдання з оцінкою «відмінно». Досконально знати всі теми та уміти їх застосовувати.

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

13. Методичне забезпечення

1. Холодний М. Ф. Дискретні структури. Учебн. посібник. — Харків: ХАІ, 1989.
2. Холодний М. Ф. Основи дискретної математики. Учебн. посібник. — Харків: ХАІ, 1990.
3. Холодний М. Ф., Холодна З. Б. Основи теорії множин. Учебн. посібник. — Харків: ХАІ, 2005.
4. Желтухін О. В., Куланов В. О., Холодна З. Б., Холодний М. Ф. Логічні алгебри і системи: навч. посібник. — Х.: Нац. аерокосмічний ун-т "ХАІ", 2009. — 36 с. Шифр: 519

14 Рекомендована література

Базова

1. Бардачов Ю. М., Соколова Н. А., Ходаков В. Є. Дискретна математика: підручник: гриф МОН України/Ходаков В. Є. (ред.) .-2-ге вид., перероб. і доп. — К.:Вища школа, 2007.— 383 с. Шифр: 519
2. Бардачов Ю. М., Соколова Н. А., Ходаков В. Є. Дискретна математика. Підручник для студентів втузів: гриф МОН/под ред. В. Є. Ходакова. — К.:Вища школа, 2002 .-287 с. Шифр: 519
3. Бондаренко М. Ф., Білоус Н. В., Руткас А. Г. Комп'ютерна дискретна математика. Підручник — Харків: «Компанія СМІТ», 2004. — 477 с.
4. Матвієнко М. П. Дискретна математика. Підручник. Вид. 2-ге перероб. і доп. — К: «Ліра-К», 2017. — 324 с.

Допоміжна

1. Сігорский В. П. Математичний апарат інженера. — 2-е вид., стереотип. — К.: Техніка, 1977. — 768с. — Бібліотека інженера. Шифр: 51
2. Кузнецов О. П., Адельсон-Бельський Г. М. Дискретна математика для інженера. К.: Наука, 1968. — 766 с.
3. Kenneth H. Rosen. Discrete Mathematics and Its Applications. Monmouth University (and formerly AT&T Laboratories). 2011. — 1071 p.
https://faculty.ksu.edu.sa/sites/default/files/rosen_discrete_mathematics_and_its_applications_7th_edition.pdf
4. Ментор. <https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=3738>